

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2013 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՒՈՐՏԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ (սեղմագիր)

Նախադպրոցական կրթության մատչելիության մեծացումը և նախակրթարանների ստեղծումը դիտարկվում է որպես գերակա ուղղություն: 2013 թվականին հանրապետության 10 մարզերում ստեղծվեցին ևս 73 նախադպրոցական հաստատություններ, որոնցում ընդգրկվել են շուրջ 1800 երեխաներ: Իրականացվել են նաև գրենական պիտույքների, խաղալիքների, խաղերի ձեռք բերման և կահավորման աշխատանքներ: Համաշխարհային բանկի աջակցությամբ իրականացված «Կրթության որակ և համապատասխանություն» վարկային երկրորդ ծրագիրը նպատակաուղղված էր նախադպրոցական կրթության ոլորտի բարելավման հիմնախնդիրների իրա-կանացմանը, նախադպրոցական և տարրական կրթության շարունակականության ապահովմանը:

Երեխաների համակողմանի զարգացման և դպրոցական կրթության համար հավասար մեկնարկային պայմաններ ստեղծելու նպատակով և ծախսարդյունավետ կրթական ծառայությունների ներդրման միջոցով, նախատեսվում է մինչև 2015 թվականը նախադպրոցական տարիքային խմբի՝ 5-6 տարեկանների, ընդգրկվածությունը հասցնել մինչև 90%: Ծրագրում առաջնայնությունը տրվում է աղքատ ընտանիքներին և այն համայնքներին, որտեղ նախադպրոցական հաստատություններ չեն գործում:

2013 թվականին առաջին անգամ կազմակերպվել և անցկացվել է նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների «Տարվա լավագույն տնօրեն», «Տարվա լավագույն դաստիարակ» մրցույթը:

2013 թվականին հանրակրթության ոլորտում իրականացված բարեփոխումներն ուղղված են եղել 12-ամյա կրթության դասագրքերի, ուսումնաօժանդակ գրականության ստեղծման և ներդրման աշխատանքներին, ինչպես նաև

հանրապետության մանկավարժական և ղեկավար կադրերի կարողությունների հզորացմանը:

2011-2012 ուսումնական տարվանից հանրապետության դպրոցների 2-րդ դասարանից սկսած, ուսումնական պլանով ներդրվեց «Շախմատ» առարկան, որի դասավանդումն ավարտվում է 4-րդ դասարանում: ՀՀ պետական բյուջեի միջոցների հաշվին տպագրվել և հանրապետության բոլոր դպրոցներին են տրվել Հայաստանի Շախմատի ակադեմիայի հրատարակած «Շախմատ» առարկայի 4-րդ դասարանի դասագիրքն ու խնդրագիրքը: Ամփոփվել է 2-4-րդ դասարանների «Շախմատ» առարկայի դասագրքերի և խնդրագրքերի հրատարակումը և ըստ կարգի՝ դրանք կվերահրատարակվեն երեք տարի հետո:

Նոր՝ բեռնաթափված ուսումնական ծրագրերով հանրապետության 96 դպրոցներում իրականացվել է հիմնական դպրոցի 20 անուն դասագրքերի փորձարկում, որից հետո դրանք լրամշակվել են, հրատարակվել և առաքվել են դպրոցներ:

Հանրապետության գյուղական հիմնական փոքր, քաղաքային միջնակարգ մեծ և ավագ դպրոցներում իրականացվել է փորձնական վարկանիշավորում: Նշված դպրոցները Կրթական տեխնոլոգիաների ազգային կենտրոն են ներկայացրել համապատասխան տեղեկատվություն, որի հիման վրա կենտրոնում կատարվել են տվյալների մուտքագրման և մշակման աշխատանքներ:

Մրցունակ կրթական և գիտական համակարգի իրավական հիմք ապահովելու նպատակով երաշխավորված նվազագույն 9-ամյա կրթությունից անցում է կատարվելու անվճար 12-ամյա կրթությանը, որի նպատակով վերանայվել են մի շարք իրավական ակտեր:

Հանրակրթության որակի բարելավման տեսանկյունից կարևորվում են տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ներդրման խնդիրները, որի նպատակով մշակվել և ՀՀ կառավարություն է ներկայացվել «Հայաստանի Հանրապետությունում ուսումնական համակարգիչների արտադրության զարգացման հայեցակարգը»:

2013 թվականի գերակա ուղղություններից է եղել նաև ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչների համար որակյալ հիմնական կրթություն ստանալու հնարավորության ընդլայնումը: Իրականացված աշխատանքների արդյունքում ՀՀ Արագածոտնի և Արմավիրի մարզերի եզդիական

համայնքների դպրոցներին են տրամադրվել «Եզդիերեն» 4-րդ, 5-րդ և 10-րդ դասարանների դասագրքեր:

Միաժամանակ, մանկավարժական կադրերի մասնագիտական որակավորման բարձրացման նպատակով կազմակերպվել են ազգային փոքրամասնությունների դպրոցների 20 ուսուցիչների վերապատրաստման դասընթացներ:

Կրթության բնագավառի զարգացումներում կարևոր տեղ է տրվել մասնագիտական կրթության ոլորտին: Հայաստանի Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման ներկա փուլում էական նշանակություն ունեն մասնագիտական կրթության ապահովումն ու մատչելիությունը, որը հանրապետության տնտեսական աճի, աղքատության ու անհավասարության մեղմման կարևորագույն գործոններից մեկն է:

Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտի բարեփոխումներն ուղղված են եղել մասնագիտական կրթության որակի բարելավմանը, աշխատաշուկայի պահանջներին և միջազգային չափանիշներին համապատասխան կադրերի պատրաստման կարողությունների հզորացմանը:

Նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտի 2013 թվականի գերակա խնդրի լուծմանն ուղղված քայլերն են եղել մասնագիտական կրթության և ուսուցման (ՄԿՈՒ) համակարգի մարդկային ռեսուրսների կարողությունների շարունակական հզորացումը, կառավարման արդյունավետության բարձրացումը. ուսումնական հաստատությունների մանկավարժական կադրերի և ղեկավար անձնակազմի վերապատրաստումը, ինչպես նաև ՄԿՈՒ 4 հաստատություններում

մասնագիտական կողմնորոշման և կարիերայի գործուն կենտրոնների ստեղծումը:

Մշակվել են եվրոպական չափանիշներին համապատասխան նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների 17 պետական կրթական չափորոշիչներ, համապատասխան ուսումնական պլաններ ու մոդուլային ծրագրեր: Մշակված չափորոշիչները ստացել են դրական փորձագիտական եզրակացություն ուղրտային հանձնաժողովների կողմից:

ՄԿՈՒ ուսումնական հաստատությունների կարողությունների հզորացման

նպատակով վերապատրաստվել են 1089 ուսումնական հաստատությունների դասախոսներ և արտադրական ուսուցման վարպետներ, 60 տնօրեններ և տնօրենի տեղակալներ, չափորոշիչներ մշակող 26 փորձագետներ, ՄԿՈՒ հաստատությունների կառավարման խորհուրդների 60 անդամներ: Միաժամանակ, ՄԿՈՒ համակարգի համար մշակվել և հաստատվել են 12 անուն ուսումնական ձեռնարկներ և ուսումնամեթոդական նյութեր, որոնք ներկայացված են տպագրության:

2013 թվականին ՀՀ ԿԳ նախարարության և Հայ ոսկերիչների համաշխարհային ասոցիացիայի միջև կնքվել է համագործակցության հուշագիր, որն իր հերթին կարևորում է մասնագիտական կրթության և ուսուցման շարունակական զարգացումը, ուսումնական հաստատություն-գործատու գործընկերային կապերի ամրապնդումը, հաստատությունների շրջանավարտների զբաղվածության ապահովումը:

Եվրոպական կրթական հիմնադրամի հետ համատեղ իրականացվել են աշխատանքներ 12 տարածաշրջանային քոլեջներում կարիերայի կենտրոնների ներդրման և գործարկման ուղղությամբ: Տարածաշրջանային պետական քոլեջների կարիերայի կենտրոնների պատասխանատուների համար կազմակերպվել է սեմինար-ուսուցում: Սեմինարի ընթացքում քննարկվել են ՄԿՈՒ հաստատություններում կարիերայի ուղղորդման առկա իրավիճակը, կարիերայի ստորաբաժանման ստեղծման խնդիրները, կարիերային վերաբերող տեղեկատվությունը, կրթությունը և խորհրդատվությունը:

Մշակվել է նաև «Մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում կարիերայի կենտրոնների զարգացման» ուղեցույց ձեռնարկը, որով և նախատեսվում է պլանավորել և իրականացնել կարիերայի ուղղորդման աշխատանքները քոլեջներում:

2013 թվականին բարձրագույն մասնագիտական կրթության ոլորտի գերակա խնդիրն է եղել կրթության որակի, մատչելիության և մրցունակության խթանումը, որը պայմանավորված էր Հայաստանում տեխնոլոգիաների և նորարարության զարգացմամբ, գիտելիքահեն հասարակության կազմավորմամբ, բարձրագույն կրթության ֆինանսավորման համակարգի բարելավմամբ, ինչպես նաև ճանաչելի

դարձնել ՀՀ բարձրագույն կրթական համակարգը Եվրոպական կրթական տարածքում:

Մշակվել են ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ազգային վարկանիշավորման համակարգի մեթոդաբանությունը, ցուցանիշները, հաշվարկի մեխանիզմները և բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների կողմից լրացվել են փորձնական վարկանիշավորման համար անհրաժեշտ տվյալների ցանկերը: Իրականացվել է 20 բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների փորձնական վարկանիշավորում, որի արդյունքում ստեղծվեց բարձրագույն կրթություն տրամադրող հաստատությունների վերաբերյալ համապարփակ և թափանցիկ դասակարգման համակարգ՝ ԲՈՒՀ-երի հաշվետվողականությունը և թափանցիկությունը բարձրացնելու նպատակով:

Բարձրագույն տեխնոլոգիական կրթության ոլորտում ժամանակակից լաբորատորիաներ ստեղծելու նպատակով իրականացվել են Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի 10-րդ մասնաշենքի շահագործման աշխատանքները, որի արդյունքում մասնաշենքն ամբողջությամբ համալրվել է համապատասխան գույքով և լաբորատոր սարքավորումներով: 2013-2014 ուսումնական տարվա սեպտեմբերից լաբորատորիաներում անցկացվում են ուսումնական պարապմունքներ:

2013 թվականի սեպտեմբերին ԲՈՒՀ-երի հետ կնքվել են նորարարական ծրագրերի իրականացման դրամաշնորհային պայմանագրեր: ԲՈՒՀ-երի ներկայացուցիչներին տրամադրվել է անհրաժեշտ խորհրդատվություն դրամաշնորհային ծրագրերում իրականացվելիք գնումների ընթացակարգերի վերաբերյալ: Մի շարք ԲՈՒՀ-եր «Կրթական ծրագրերի կենտրոն» Ծրագրերի իրականացման գրասենյակ (ԾԻԳ) հաստատմանն են ուղարկել համապատասխան գնումների փաթեթներ: ԾԻԳ-ի կողմից կազմակերպվել է հանդիպում ԲՈՒՀ-երի ներկայացուցիչների համար, որի ընթացքում պարզաբանվել են մրցութային փաստաթղթերում համակարգիչների տեխնիկական բնութագրիչների նշման հետ կապված խնդիրները:

Նորարարությունների մրցակցային հիմնադրամի գործարկման ղեկավար ձեռնարկում կատարվել է համապատասխան փոփոխությունը և ուղարկվել Համաշխարհային Բանկ (ՀԲ) հաստատման: 2013 թվականի նոյեմբերին կազմվել և

հաստատվել է Նորարարությունների մրցակցային հիմնադրամի գործարկման ղեկավար ձեռնարկի հայերեն տարբերակը:

Վերանայվել է ընդունելության քննությունների համակարգը՝ իրականացվել են միասնական քննությունների համակարգչային ադապտիվ թեստավորման միջոցով կազմակերպման հնարավորության վերլուծական հետազոտումներ և տրվել է ներդրման ծախսերի ֆինանսական գնահատականը:

2013 թվականին մեկնարկել է «Պետության կողմից ուսանողական նպաստի ձևով ուսման վճարի մասնակի փոխհատուցում տրամադրելու մասին» գործընթացը, որի նպատակով սահմանվել է միջին որակական գնահատականի շեմ՝ բակալավրի և մագիստրոսի կրթական ծրագրերով 75%, այս պարագայում՝ 417 ուսանողի: Հիմք ընդունելով այն հանգամանքը, որ ծրագիրն իրականացվում է առաջին անգամ, համապատասխան հրամանով միջին որակական գնահատականների շեմերը նվազեցվել են, սահմանվելով բակալավրի կրթական ծրագրով՝ 40%, մագիստրոսի կրթական ծրագրով՝ 50%: Արդյունքում՝ հնարավորություն է ընձեռվել պետության կողմից ուսման վարձի մասնակի փոխհատուցում իրականացնել 845 ուսանողի համար:

Միաժամանակ, իրականացվել է սոցիալապես անապահով ուսանողների համար բարձրագույն կրթության մատչելիության մեխանիզմների մշակման գործընթացը: «Կրթության մասին» և «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքներում առաջարկվել են համապատասխան փոփոխություններ և լրացումներ, համաձայն որի՝ հնարավորություն է ընձեռվում ԲՈՒՀ-երի միջոցների հաշվին ուսման վարձի փոխհատուցում իրականացնել սոցիալապես խոցելի խմբերի ուսանողներին և ստեղծել հավասար ֆինանսական աջակցության պայմաններ՝ միևնույն կարգավիճակ ունեցող ուսանողների համար: Սահմանվել է նաև ուսման վարձի առավելագույն շեմ՝ ըստ կրթական աստիճանների, մասնագիտությունների և հավատարմագրման արդյունքների, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության լիազոր մարմնի կողմից հաստատված հատուկ սոցիալական ծրագրերի:

Բարձրագույն մասնագիտական կրթության ոլորտի գերակա խնդրի լուծմանն ուղղված քայլերից է բարձրագույն կրթության կառավարման տեղեկատվական

համակարգի շահագործումը, որի նպատակներն են մասնագիտական կրթության համակարգի գործունեության արդյունավետության բարձրացումը և մասնագիտական կրթության համակարգում կառավարման կարողությունների զարգացումը՝ կառավարման բոլոր օղակներում հավաստի տեղեկատվության վրա հենված որոշումներ կայացնելու նպատակով:

«Կրթության որակ և համապատասխանություն» վարկային երկրորդ ծրագրի շրջանակներում ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում իրականացվել են մասնագիտական կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի (ՄԿԿՏՀ-ի) մշակման, տեղադրման, ինչպես նաև այդ հաստատությունների ներկայացուցիչների վերապատրաստման աշխատանքներ: ՄԿԿՏՀ-ի հիմնական գործառույթներն են՝ կրթական հաստատություններից տվյալների հավաքագրում, հավաքագրված տվյալների պատշաճ պահպանում, հավաքագրված տվյալների որակի ապահովում, այդ թվում՝ տվյալների հավաստիության, կայունության, փոխհամադրելիության, շարունակաբար թարմացման և այլ ուղղություններով, հավաքագրված տվյալների հիման վրա կրթական տարբեր մակարդակների համար անհրաժեշտ հաշվետվությունների ստացում, կրթական հաստատությունների առօրյա գործառնության համար անհրաժեշտ տվյալների մուտքագրում, օգտագործում և այդ տվյալների հիման վրա անհրաժեշտ տեղեկությունների փոխանցում կենտրոնական կառույցին:

ԲՈՒՀ-երի ինքնուրույնությունը մեծացնելու նպատակով իրականացվել է մեկ բարձրագույն ուսումնական հաստատության անցում կազմակերպարավական նոր ձևի: Իրականացված աշխատանքների արդյունքում նախատեսվում է «Երևանի ճարտարապետության և շինարարության պետական համալսարան» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կարգավիճակը վերակազմակերպել «Ճարտարապետության և շինարարության Հայաստանի ազգային համալսարան» հիմնադրամի:

Մշակվել է նաև «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որի ընդունմամբ սահմանվել է ուսման վարձի առավելագույն շեմը՝ ելնելով կրթական աստիճանից և հավատարմագրման

արդյունքներից:

Իրականացվել են նաև Հայաստանի Հանրապետությունում Բոլոնիայի քարտուղարության գործունեության ապահովման աշխատանքները, որի արդյունքում կազմակերպվել են Բոլոնիայի գործընթացի հետամուտ խմբի աշխատանքային խմբերի մի շարք հանդիպումներ:

Արևելյան գործընկերության ոչ պաշտոնական երկխոսության շրջանակում 2013 թվականի սեպտեմբերի 13-ին Երևանում տեղի է ունեցել 7 երկրների կրթության նախարարների հանդիպումը:

2013 թվականի հոկտեմբերի 17-18-ը Երևանում տեղի է ունեցել «Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի իրագործում» կրթության նախարարների տարածաշրջանային հանդիպում, որին մասնակցել են շուրջ 10 օտարերկրյա պետությունների և Եվրոպայի Խորհրդի ներկայացուցիչներ, ինչպես նաև ԲՈՒՀ-երի Եվրոպական ասոցիացիայի և Եվրոպայի ուսանողական միության նախագահները: Որակավորումների ազգային շրջանակների տարածաշրջանային ցանցի պատասխանատուների առաջին հանդիպման արդյունքում ընդունվել է հռչակագիր:

ՀՀ կառավարության 2013 թվականի գործունեության միջոցառումների ծրագրով նախատեսված ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության 8

միջոցառումները կատարվել են սահմանված ժամկետներում:

2014 թվականին ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը շարունակելու է հետամուտ լինել կրթության որակի, արդյունավետության և մատչելիության բարձրացման խնդրին: Մասնավորապես՝ մշակվելու են մի շարք ՀՀ կառավարության որոշման նախագծեր, առանձնակի կարևորվելու են հանրակրթության արդյունավետության բարելավումը, ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչների համար դպրոցներում ուսումնական բազայի բարելավումը և կադրերի մասնագիտական զարգացումը. նախնական (արհեստագործական) և միջին մասնագիտական կրթության համակարգի ինստիտուցիոնալ կարողությունների հզորացումը, բարձրագույն մասնագիտական կրթության համակարգի զարգացումը և արդյունավետության բարձրացումը, ինչպես նաև հակակոռուպցիոն համալիր ծրագրի ներկայացումը: